

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 15 maj 1936 kl. 3 e. m.

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande, nr 9, i anledning av väckt motion angående skyldigheten för statsanställda att utföra strejkbryteriarbete.

I en inom andra kammaren väckt och till dess fjärde tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 623, har herr *Spångberg m. fl.* föreslagit, att riksdagen måtte i skrivelse till regeringen hemställa om utredning angående sådana förändringar av anställningsbestämmelserna vid statens verk, så att de anställda icke behöva tvingas till strejkbryteriarbete, och att de åtgärder vidtagas vartill utredningen kan föranleda.

Beträffande motiveringen för denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttranden över motionen av *socialstyrelsen* och *telegrafstyrelsen*, varjämte *telegrafverkets personalförbund*, *telegraf- och telefonmannaförbundet* samt *statstjänarnas centralorganisation* till utskottet avgivit yttranden i anledning av densamma. De nämnda yttrandena hava såsom bilagor fogats till detta utlåtande.

Motionärerna ha till utgångspunkt för sin framställning tagit förhållandena under arbetskonflikten år 1935 vid telegrafverket. De uppgifter härutinnan, som förekomma i motionen, måste emellertid, såsom torde framgå av de av telegrafstyrelsen och telegrafverkets personalförbund avgivna yttrandena, betecknas såsom väsentligen felaktiga. De till personalförbundet anslutna befattningshavarna beordrades sålunda ej att utföra annat arbete än som normalt ålåg dem, och dylikt arbete var ej förklarat i blockad av telegraf- eller telefonmannaförbundet. Vid sådant förhållande kan det enligt utskottets mening ej vara riktigt att tala om "strejkbryteriarbete". Att det oaktat medlemmar av personalförbundet i åtskilliga fall blevo utsatta för trakasserier och obehag är en omständighet, som torde sakna intresse i förevarande sammanhang.

Utskottet.

Med hänsyn till arten av de i motionen sålunda lämnade uppgifterna om vad som förekommit i samband med den omnämnda arbetskonflikten vid telegrafverket, ävensom till den i övrigt av motionärerna åberopade motiveringen anser utskottet, att motionen ej kan läggas till grund för ett övervägande av frågan om en riksdagsskrivelse till Kungl. Maj:t i ämnet.

Emellertid må i detta sammanhang framhållas, att anställningsförhållandena för statens befattningshavare i tjänstemannaställning givetvis äro sådana, att fall *kunna* förekomma, då befattningshavarna åläggas verkställa arbete, som är förklarat i blockad. Att detta av därav berörda befattningshavaregrupper anses

mindre tillfredsställande är ej ägnat att förväna, och önskemål om ändring härutinnan hava också i olika sammanhang framkommit. Man har emellertid anledning förvänta, att nu berörda spörsmål skall ägnas uppmärksamhet vid den utredning rörande statstjänstemännens rättsliga ställning, som enligt vad socialstyrelsen framhållit skall verkställas av de för utredning rörande förhandlingsordning för statstjänstemän den 10 maj 1935 tillkallade sakkunniga. Det torde ligga i öppen dag, att i samband därmed vederbörlig uppmärksamhet måste ägnas jämväl spörsmålet om tryggande av arbetsfreden i fråga om verksamhetsgrenar, som fylla viktiga samhälleliga funktioner.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 15 maj 1936.

På utskottets vägnar:

T. G. v. SETH.

Närvarande: herrar *von Seth*, *Landgren*, *Andersson* i Södergård och *Jonsson* i Haverö, fru *Nordgren* samt herrar *Petersson* i Storgården, *Gustavson* i Västerås, *Näslund*, *Elmroth* och *Olsson* i Kullenbergstorp.

Till riksdagens Andra kammares fjärde tillfälliga utskott.

Genom beslut den 14 februari 1936 har Kungl. Maj:t anbefallt socialstyrelsen att avgiva och till riksdagens andra kammars fjärde tillfälliga utskott senast den 15 mars 1936 överlämna yttrande över en inom riksdagen väckt motion, nr 623 i andra kammaren, angående skyldigheten för statsanställda att utföra strejkbryteriarbete. Med anledning härav får styrelsen anföra följande.

Det i den föreliggande motionen behandlade spörsmålet lär icke kunna betraktas såsom berörande allenast frågan om tjänstemans skyldighet att fullgöra honom ålagda göromål utan torde få anses sammanhänga med den betydelsefulla frågan om tryggheten av arbetets ostörda bedrivande vid statliga företag. Med avseende härå må erinras, att arbetsfredsproblemet, vad beträffar verksamhetsgrenar, som fylla omedelbart viktiga samhällsliga funktioner, under senare tider oavslutligen tilldragit sig det allmännas uppmärksamhet. Tid efter annan ha förslag om åtgärder till förhindrande av s. k. samhällsfarliga arbetsinställelser framkommit i riksdagsmotioner eller eljest och jämväl genom av Kungl. Maj:t föranstaltade utredningar i ämnet bragts under omprövning. Senast ha de genom Kungl. Maj:ts beslut den 31 december 1934 tillkallade sakkunniga för verkställande av förberedande utredning angående ingripanden från samhällets sida på vissa områden av det ekonomiska livet i ett den 9 december 1935 avgivet betänkande om folkförsörjning och arbetsfred (statens off. utredn. 1935: 65) bland annat föreslagit att genom särskilda sakkunniga måtte utredas, huruvida och i vilken omfattning arbetskonflikter kunna förhindras i sådana fall, där verksamheten icke avser att i främsta rummet tillgodose ett arbetsgivarens ekonomiska intresse.

Ifråga om tjänstemännens ställning till staten såsom arbetsgivare må framhållas, att denna i åtskilliga avseenden icke kan anses vara på ett enhetligt och ur rättslig synpunkt tillfredsställande sätt reglerad, ett förhållande som styrelsen vid olika tillfällen haft anledning att understryka. Det är naturligt, att berörda förhållande kommit att i högre grad accentueras, i den mån statens verksamhet utvidgats till nya områden och de statsanställdas antal utökats, och att därmed behovet av en allsidig reglering av statstjänstemännens rättsliga ställning gjort sig allt starkare gällande. Sistnämnda fråga lär emellertid, jämlikt därom meddelade direktiv, vara föremål för övervägande av de för utredning rörande förhandlingsordning för statstjänstemän den 10 maj 1935 tillkallade sakkunniga.

GUNNAR HUSS.

Olle Ekblom.

Till riksdagens Andra kammars fjärde tillfälliga utskott.

Enligt socialdepartementets ämbetsskrivelse den 14 februari 1936 har Kungl. Maj:t anbefallt telegrafstyrelsen att till utskottet avgiva yttrande över motionen nr 623 i riksdagens andra kammare angående "skyldigheten för statsanställda att utföra strejkbryteriarbete". Till åtlydnad härav får telegrafstyrelsen anföra följande.

Vid fullgörandet av de funktioner inom stats- och samhällslivet, som staten påtagit sig att svara för, använder staten ett system, enligt vilket för säkerställandet av sådant arbete, som är oundgängligen erforderligt, anställas tjänstemän, som, mot det att de av staten tillförsäkras vissa särskilda förmåner, förplikta sig att ställa sin arbetskraft till statens förfogande i den utsträckning av staten fastställda instruktioner angiva. Detta system tillämpas även inom telegrafverket, i det att enligt av Kungl. Maj:t utfärdad instruktion tjänstemännen vid verket äro ålagda viss lydnadsplikt och skyldighet att utföra arbete av varje slag, som i tjänsten anvisas dem. Enär telegrafstyrelsen av statsmakterna ålagts att handhava de för stats- och samhällslivet numera oundgängliga telefon-, telegraf- och radioanläggningarna, är det uppenbart, att styrelsen icke kan biträda den tankegång, som ligger bakom yrkandet i förevarande motion och som i realiteten innebär, att staten bör frivilligt beröva sig själv möjligheten att, därest sådan statsanställd personal, som icke intager tjänstemannaställning och alltså icke iklätt sig förenämnda skyldighet gent emot staten, nedlägger ett för stats- och samhällslivet oundgängligt arbete, få detta arbete utfört genom de hos staten med nyssnämnda skyldighet anställda tjänstemännen.

Styrelsen saknar anledning att i detta sammanhang närmare redogöra för det i motionen högst ofullständigt angivna syftet med arbetskonflikten vid telegrafverket under år 1935 eller för de i motionen likaledes på ett mycket vilseledande sätt omnämnda löneinkomsterna för telegrafverkets linjearbetare. Däremot synes det styrelsen angeläget att, med anledning av vissa i motionen gjorda uttalanden och själva yrkandets avfattning, omnämna, att styrelsens handhavande under konflikten av den instruktionsenliga befogenheten att avfordra tjänstemännen arbete av annan art, än de normalt sysselsätts med, begagnades med sådan varsamhet, att upprepade gånger från ledningen för och medlemmar av det förbund, som omsluter de kroppsarbetande tjänstemännen vid linjeavdelningen, uttalades full tillfredsställelse. Helt visst kände också dessa tjänstemän med sig, att de under konflikten icke utförde vad motionärerna betecknat såsom "strejkbryteriarbete", då de med erkännansvärd lojalitet drogo konsekvenserna av sin anställningsform.

Telegrafstyrelsen får på ovan anförda grunder avstyrka bifall till motionen.

Stockholm den 6 mars 1936.

KUNGL. TELEGRAFSTYRELSEN

A. HAMILTON.

N. Hedén.

Einar Bergh.

Till riksdagens Andra kammarens fjärde tillfälliga utskott.

Telegrafverkets Personalförbund, som beretts tillfälle att avgiva yttrande i anledning av en inom andra kammaren av herr Spångberg m. fl. väckt och till utskottet hänvisad motion, nr 623, "angående skyldigheten för statsanställda att utföra strejkbryteriarbete", får härmed vördsamt anföra följande:

Motionärerna framhålla bl. a. i motionen att "frågan har just nu fått särskild aktualitet genom den nyss avslutade telegrafkonflikten....

.... Vid telegrafkonflikten tvingades personalen jämte trafik- och skrivbiträden, ingenjörselever, förmän m. fl. att utföra strejkbryteri arbete såsom installationsarbeten, på nybyggnader, spikningar av kablar, grävning av kabelgravar m. m. Dessa kommanderingar skedde enligt bestämmelserna i verkens instruktioner för de anställda."

Den grupp befattningshavare som undertecknat förbund omsluter skulle väl närmast kunna inrymmas bland dem som motionärerna i citatet här ovan benämner "personalen". Förbundet omsluter nämligen all lägre ordinarie och extra ordinarie linjepersonal vid telegrafverket, m. a. o. den tekniskt utbildade lägre linjepersonalen; linjeförmän, förste reparatörer och reparatörer, vilken i regel rekryteras från linjearbetarkåren. Arbetsuppgifterna för denna grupp äro i stort sett fördelade så att omkring 75 % av dessa befattningshavare under normala förhållanden helt eller delvis hava att utföra just sådant arbete, som av motionärerna betecknats som strejkbryteri arbete. Den övriga delen av personalen sysselsättes uteslutande med underhållsarbete och blev ej heller under konflikten beordrad att utföra något annat arbete än det de under normala förhållanden utföra. Ej heller blev någon av de till Telegrafverkets Trafikpersonalförbund anslutna e. o. och ordinarie stationsbiträdena eller stationsförmän beordrade till av linjearbetarna nedlagt arbete.

På grund av de tråkiga erfarenheter vi hade från konflikterna 1919 och 1922, sammanträdde undertecknat förbunds och telefonmannaförbundets styrelse någon tid före konfliktens utbrott varvid överenskoms dels att telefonmannaförbundet icke skulle blockera det arbete, som ingick i de ordinaries och e. o:s huvudsakliga sysselsättningar före konflikten, dels att låta Professor Halvar Sundberg göra en utredning om det ansvar, som kan drabba en extra ordinarie befattningshavare, därest han utebliver från arbetet eller vägrar utföra honom ålagt arbete eller uppmanar andra sådana befattningshavare att deltaga i av linjearbetarna beslutad strejk.

I anslutning till sålunda träffad överenskommelse och efter det vi bekommit omnämnda juridiska utredning antogo vi att ställningen för ifrågavarande personalgrupps vidkommande under 1935 års konflikt skulle vara fullständigt klar, men genom telefonmannaförbundets oklara blockadmeddelanden till andra arbetarorganisationer, varigenom deklarerades att praktiskt taget allt linjearbete var blockerat, således även det arbete, som normalt ingå i de ordinaries och extra ordinaries sysselsättningar. En del av vårt förbunds medlemmar blevo även, på grund av denna oklarhet, orättvist behandlade och trakterade under konflikten. Det mest oförsynta angreppet kom dock från en del av undertecknarna av motionen vid årets remissdebatt, en oförsynthet, som emellertid telefonmannaförbundet förklarat sig icke vilja vara ansvarig för. Det bör ock framhållas att telefonmannaförbundet ej företagit några prickningar av vårt förbunds medlemmar som strejkbrytare.

Vi kunna alltså icke dela motionärernas mening, att vårt förbunds medlemmar utfört strejkbryteri arbete i egentlig mening under ifrågavarande konflikt och ställa oss närmast frågande till huruvida motionärerna åsyftat, att den personal vårt förbund omsluter bör tillerkännas rätt att nedlägga arbetet vid en eventuell kommande konflikt mellan telegrafverket och linjearbetarna.

Men även därest sådan rätt tillerkändes ifrågavarande personal, kommer otvivelaktigt samma förhållande att upprepas därest denna grupp i liknande situation beslöt att icke vidtaga sympatistrejck.

Att förhållandena i berört avseende icke äro analoga vid övriga statens verk

och i första hand vid övriga kommunikationsverk torde utan tvivel förklaras därav att proportionen mellan å ena sidan extra och å andra sidan extra ordinarie och ordinarie personal äro helt olika.

Vi anse oss emellertid icke böra framföra någon erinran emot att frågan, i enlighet med motionärernas hemställan, blir föremål för utredning, men på grund av dess genomgripande principiella innebörd synes den oss emellertid påkalla en mera omfattande behandling inom statstjänarkretsar varför vi tillåta oss hemställa

att samtliga statstjänarorganisationer beredas tillfälle att behandla och avge yttrande i frågan.

Telegrafverkets Personalförbund.

Stockholm den 14 mars 1936.

RAGNAR NYGREN.

ERNST HÖGBOM.

Till riksdagens Andra kammars fjärde tillfälliga utskott.

Genom skrivelse den 30 nästlidne mars har Utskottet berett Statstjänarnas centralorganisation tillfälle att före den 1 instundande maj avgiva yttrande i anledning av en inom Andra kammaren väckt och till Utskottet hänvisad motion, nr 623, av herr Spångberg m. fl. angående skyldigheten för statsanställda att utföra strejkbryteriarbete, och få vi på grund därav värdsamt anföra följande.

I den fråga, som i motionen omhandlas, har undertecknad såsom av centralorganisationen föreslagen ledamot av 1928 års lönekommitté i särskilt yttrande till kommitténs förslag rörande allmänt avlöningsreglemente (sid. 322 i betänkandet) angående formuleringen av 10 § 2 m. i det av kommittén föreslagna avlöningsreglementet anfört följande, vartill samtliga av centralorganisationen föreslagna tillfälliga ledamöter av lönekommittén anslutit sig.

”Då det för tjänstemännen måste vara av vikt att erhålla något slags garanti för att icke vid eventuellt förekommande arbetskonflikt bliva ofrivilligt inblandade, har jag inom kommittén tillåtit mig påyrka följande omformulering av första stycket i andra momentet av förevarande paragraf.

Tjänsteman, som tillsättes — — — — — beslutad. Dock må under konflikt tjänsteman icke beordras utföra arbete, som eljest utföres av i konflikten deltagande.”

Den uppfattning, som tagit sig uttryck i förestående uttalande och förslag, är alltjämt rådande inom centralorganisationen, varför vi fortfarande måste anse det vara ett önskemål, att bestämmelser till skydd mot att statstjänstemän bliva ofrivilligt inblandade i uppkommande arbetskonflikter må komma till stånd.

Stockholm den 21 april 1936.

För Statstjänarnas centralorganisations styrelse:

e. u. J. A. REINWALL.

v. ordf.

Till riksdagens Andra kammares fjärde tillfälliga utskott.

I skrivelse den 7 februari 1936 har Utskottet velat bereda Telegraf- och Telefonmannaförbundet tillfälle att avgiva yttrande över av herr Spångberg m. fl. väckt motion nr 623 angående skyldigheten för statsanställda att utföra strejkbryteriarbete.

I enlighet härmed få vi meddela att vi allvarligt tillstyrka motionen, enär det icke kan i verkligheten och i längden gagna vare sig staten, det verk det gäller, tjänstemännen eller arbetarna att tvinga tjänstemän att utföra strejk-bryteriarbete.

Stockholm den 3 mars 1936.

TELEGRAF- och TELEFONMANNAFÖRBUNDET

Förbundsstyrelsen

G. JÖNSSON.
